

Original Article / Araştırma Makalesi

**MEZUN KONUMUNDA OLAN ÖĞRENCİLERİN HEMŞİRELİK DERNEKLERİNE
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: KALİTATİF ÇALIŞMA**

Opinions of Graduate Students on Nursing Associations: Qualitative Study

Nurcan KIRCA¹ Meryem ÖNGEN²
^{1,2}Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Geliş Tarihi / Received: 01.07.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 18.09.2020

Yayın Tarihi / Published: 30.11.2020

ÖZ

Bu çalışmada amaç mezun konumunda olan öğrencilerin hemşirelik derneklerine ilişkin görüş ve düşüncelerini derinlemesine araştırmaktır. Araştırma tanımlayıcı ve nitel araştırma yöntemlerinden “olgu bilim” deseni ile yapılmıştır. Bu araştırma, Türkiye’nin güneyinde bir üniversitenin hemşirelik fakültesinde dördüncü sınıfta okuyan öğrenciler ile yapılmıştır. Araştırma 11 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma verileri Mayıs-Haziran 2019 tarihinde “Kişisel Bilgi Formu” ve “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması 21,10±2.30 olup, %66,0’sı kadındır. Öğrencilerin %72,7’si hemşireliği isteyerek seçtiği, %63,6’sı bölümü severek okuduğu ve %9’u hemşirelik ile ilgili bir derneğe üye olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin mesleki örgütlere ilişkin düşünce ve deneyimleri; “hemşirelik bilimi, profesyonellik ve metafor” temaları çerçevesinde verilmiştir. Öğrencilerin mesleki örgütlenmesinin istendik düzeyde olmadığı saptanmıştır. Ayrıca öğrenciler derneklerin mesleğe katkısını örgütlenme, mesleki değerler ve profesyonellik şeklinde belirtmişlerdir. Meslek örgütlerine ilişkin olumlu metaforlar ürettikleri söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik Dernekleri, Mesleki Örgüt, Nitel Araştırma, Öğrenci Hemşireler

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the graduate students' opinions and thoughts about nursing associations in-depth. The research has been conducted with the "phenomenology" design which is one of the descriptive and qualitative research methods. This study has been made with the fourth grade students of a nursing faculty at a university in southern Turkey. The research has been conducted with 11 students. Research data has been collected between May-June 2019 using "Personal Information Form" and a "Semi-Structured Interview form". Content analysis method was used in the analysis of the data. The average age of the students is 21.10±2.30 and 66.0% of them are female. The students stated that; 72.7% of them chose nursing willingly, 63.6% of them studied the department fondly, and 9% of them were members of an association related to nursing. Students' thoughts and experiences about professional organizations have been given with "Nursing Science, professionalism and metaphor" themes. It has been determined that the professional organization of the students was not at the desired level. In addition, students stated the contribution of associations to the profession as organization, professional values and professionalism. It can be said that they have produced positive metaphors about professional organizations.

Keywords: Nursing Associations, Nursing Students, Professional Organization, Qualitative Research

GİRİŞ

Hemşirelerin her alanda güç kazanmasının en iyi yolu, belirli amaçlara ulaşmak için birlikte hareket edebilmeleridir. Birlikte hareket edebilme konusunda en büyük güç kaynağı ise profesyonel mesleki derneklerdir. Profesyonel mesleki dernekler değişiklik yaratma gücüne sahip, ortak amaçlar çerçevesinde tüm hemşireleri bir araya getirebilen ve sözleri eyleme dönüştürebilen organizasyonlardır (Karaöz, 2004). Meslek elemanlarının örgütlenmesi ve derneklere katılımın sağlanması ile bireyler güçlenir ve birlik içerisinde ulaşılmak istenen hedefe doğru ilerlerler (Ünsal, Yıldırım, ve Aymelek, 2010). Hemşirelik mesleği üyeleri bir amaç etrafında, ortak karar alma ve ortak hareket etme ile daha kolay bir araya toplanabilirler (Korkmaz, 2011).

Ülkemizde mesleki alanda faaliyetlerini devam ettiren dernek sayısının 2010 yılında 33 olduğu ve bu derneklerden 23'ünün genel ve özel dal hemşirelik derneği, 10'unun ise mezunlar derneği gibi dernekler olduğu bildirilmiştir (Ünsal vd., 2010). Günümüzde ise hemşirelik mesleği ile ilgili faaliyet gösteren dernek sayısı artış göstererek 56'ya ulaşmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2020). Dernekler yürüttükleri faaliyetler ile mesleğe ait rolleri, politikaları, ahlak kurallarını ve mesleki hakların kazanılmasında önemli bir rol oynar. Bunun yanı sıra mesleğin sosyal gelişmişlik düzeyinin artmasını da sağlamaktadır (Korkmaz ve Görgülü, 2010).

Mesleki örgütlenmenin öneminin ve örgütlenme bilincinin meslek adaylarına ve mensuplarına kazandırılması önemlidir. Bu sebeple öğrencilik yıllarından itibaren mesleki örgütlenmenin farkına varılması gerekir. Lisans ve lisansüstü gibi eğitim programlarında birçok derste hemşireliğin tarihi, hemşirelik yasaları ve örgütlenme durumu gibi mesleki örgütlere yönelik bilgiler öğrencilere aktarılmaktadır. Böylelikle öğrencilerin mesleki örgütleri tanımaları ve mesleki örgütlenmede duyarlılıklarının geliştirilmesi sağlanabilmektedir (Korkmaz ve Görgülü, 2010; Öztürk Dönmez ve Özsoy, 2016). Kiper ve Koştu'nun sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin mesleki örgütler hakkındaki bilgi ve görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları tanımlayıcı bir çalışmada; öğrencilerin %15,1'inin mesleki örgütler hakkında bilgisinin olduğu, %30,2'sinin Türk Hemşireler Derneği'ni ve %13,3'ünün Sağlık Memurları Derneği'ni bildikleri saptanmıştır. Öğrencilerin %66'sının örgütlerle nasıl iletişim kuracaklarını bilmedikleri, %77,4'ünün bir derneğe üye olmak istedikleri, %90,6'sının mesleki örgütlenmenin gerekli olduğunu düşündükleri ve %34'ünün hemşirelerin haklarını savunmada mesleki örgütlenmenin yarar sağlayacağını belirttikleri ifade edilmiştir (Kiper ve Koştu, 2010). Ünsal, Yıldırım ve Aymelek öğrencilere verilen hemşirelik dernekleri ile ilgili eğitimin öğrencilerin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeylerine etkisini incelemişlerdir.

Öğrencilerin %84,4'ünün dernekler ile ilgili bilgi almadıkları ve dernek ismi, dernek sayısı ve derneklerin faaliyetleri ile ilgili bilgi düzeyleri arasında ön test ve son test sonuçlarında anlamlı bir farklılık görüldüğü belirtilmiştir. Ayrıca derneklerin faaliyetlerinin amacını bilme, derneğe üye olmayı isteme ve hemşirelikte özel bir alana ilgi duyma gibi konularda da ön test-son test sonuçları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Hemşirelik dernekleri ile ilgili verilen eğitimin öğrencilerin bilgi düzeylerini ve farkındalıklarını arttırmada etkili olduğu belirlenmiştir (Ünsal vd., 2010). Küçüköğlü ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütler hakkındaki farkındalıklarını belirlemek amacıyla yaptıkları bir çalışmada; öğrencilerin %56,1'inin dernekler konusunda bilgi sahibi olduğu ve %86,5'inin ise derneklerin görev, yetki ve sorumluluklarını bilmediği saptanmıştır. Öğrencilerin %79,6'sının dernekler ile ilgili bilgi alma konusunda geri bildirimde buldukları belirtilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerinin ve çalışma durumlarının mesleki derneklere yönelik farkındalıklarını etkilemediği tespit edilmiştir (Küçüköğlü, Çelebioğlu, Miroğlu, Çağlar ve Bağcı, 2014). Özdelikara ve arkadaşlarının yaptıkları tanımlayıcı bir çalışmada; öğrencilerin %56,9'unun dernekler hakkında bilgisi olduğu ancak %59,9'unun derneklerin görevlerini bilmedikleri saptanmıştır. Öğrencilerin %78'inin dernekler ile ilgili bilgi almak istedikleri, mesleki örgütlenmeyi gerekli gördükleri ve gerekliliğine inandıkları ama derneklerin faaliyetlerinin yetersiz olduğunu düşündükleri belirlenmiştir (Özdelikara, Mumcu-Boğa, ve Ağaçdiken-Alkan, 2016). Çiçek ve arkadaşlarının hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeylerini ve üye olmalarını etkileyen faktörleri inceledikleri bir çalışmada; öğrencilerin %46,1'inin hemşirelik mesleğini isteyerek seçtikleri, %64,7'sinin ise herhangi bir derneğe üye olmadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgilerinin olduğu ancak üye olmak için ne yapacaklarını bilmedikleri ve bu sebeple üyelik oranlarının düşük olduğu belirtilmiştir (Çiçek, Fata, Şerbet, ve Deniz, 2018).

Araştırmanın amacı

Bu çalışmanın amacı, mezun konumunda olan öğrencilerin hemşirelik derneklerine ilişkin görüş ve düşüncelerini derinlemesine araştırmaktır.

GEREKÇE VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Araştırma tanımlayıcı ve nitel araştırma yöntemlerinden “olgu bilim” deseni ile yapılmıştır. Anlamını tam olarak tanımlayamadığımız algıları ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmalarda olgu bilim deseni kullanılmaktadır. Olgu bilim deseni, farkında olduğumuz fakat

derinlemesine ve detaylı bir anlayışa sahip olamadığımız olgular üzerine yoğunlaşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu araştırma, Türkiye'nin güneyinde bir ilde bulunan devlet üniversitesinde hemşirelik fakültesinin dördüncü sınıfında okuyan öğrenciler ile Mayıs-Haziran 2019 tarihinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini hemşirelik fakültesinin dördüncü sınıfında okuyan 231 öğrenci oluşturmuştur. Bu çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş, araştırmaya katılmaya gönüllü 11 öğrenci çalışmaya alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden 5'i erkek ve 6'sı kadındır.

Veri Toplama Araçları

Veriler, bireysel ve derinlemesine görüşmeler yapılarak "Kişisel Bilgi Formu" ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" ile toplanmıştır. Kişisel Bilgi Formu'nda; yaş, cinsiyet, hemşireliği isteyerek seçme durumu, hemşirelik bölümünü severek okuma durumu, hemşirelikle ilgili bir derneğe üye olma durumu olmak üzere beş soru yer almıştır. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu'nda ise; öğrencilerin hemşirelik derneklerine ilişkin görüşleri nelerdir? Mesleki örgütlenmenin amacına ilişkin görüşleri nelerdir? Mesleki örgütlenmenin meslek üyelerine yararlarına ilişkin görüşleri nelerdir? Mesleki örgütlenmeyi bir şeye benzetmek isterseniz neye benzetirdiniz? Neden? gibi dört ana soru, 12 alt ve sondaj soru yer almıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak bireysel derinlemesine görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmada, öğrenciler ile iletişime geçilmiş ve en uygun oldukları zaman için görüşmeler planlanmıştır. Görüşme öncesinde, öğrenciler araştırma hakkında bilgilendirilerek, görüşmeler sırasında ses kaydı alınacağı iletilmiştir. Görüşme için fakültede uygun bir oda kullanılmış, görüşmelerin bölünmemesi için gerekli önlemler alınmıştır. Görüşme süresi ortalama 40 dakika sürmüştür ve görüşmelerin tümü onay alınarak ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Elde edilen ses kayıtları yazıya dönüştürülmüş ve raporlandırılmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma yapılmadan önce Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay (Sayı:70904504/253, Karar no:424) ve kurum izni alınmıştır. Araştırma Helsinki İlkeler Deklarasyonu'na uyarak yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden sözlü ve yazılı onam alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın adı, amacı ve araştırmanın deseni

hakkında bilgi verilmiştir. Katılımcıların araştırmaya katılımlarının gönüllülük esasına dayalı olduğu, isimlerinin kesinlikle geçmeyeceği söylenmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler K1,K2,K3, ... şeklinde kodlanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Öğrencilerin hemşirelikle ilgili mesleki derneklere ilişkin görüşlerine yönelik elde edilen verilerin analizinde, “İçerik analizi”nden yararlanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

İçerik analizi; adlandırma, tasnif etme, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliği sağlama ve verileri bilgisayar ortamına aktarma olmak üzere beş aşamada gerçekleştirilmiştir. Adlandırma aşamasında; araştırmaya katılan öğrencilerin ifadeleri listelenerek kodlar oluşturulmuştur. Tasnif etme aşamasında; her bir kod, diğer kodlarla olan benzerlikleri ya da ortak özellikleri bakımından ayrıştırılarak listelenmiştir. Öğrencilerin ifade ettikleri kodlar detaylı bir şekilde okunup gözden geçirilerek değerlendirilmiştir. Daha sonra kodlardan aralarındaki benzerlik ve farklılıklara göre kategoriler oluşturulur. Kategoriler arasında da taşıdıkları anlamalara göre temalar elde edilerek toplam üç tema oluşturulmuştur.

Geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için ulaşılan üç tema altında verilen kodların, kavramsal kategoriye temsil edip etmediğinin sağlanmasını yapmak amacıyla iki öğretim elemanı tarafından da değerlendirilmiştir. Yapılan kodlamalarda kodlayıcılar arası güvenilirliğin hesaplanması gerekmektedir. Bu nedenle veri kodlayıcıları arasındaki uyumu bulmak için Cohen’s Kappa katsayısı hesaplanmıştır. Bu hesaplamada araştırmacılar arasında uyum değerlendirilmiştir. Uyum değer aralığı 0,20 veya 0,20’den küçükse “zayıf uyum”, 0,21-0,40 arasında ise “ortanın altında uyum”, 0,41-0,60 arasında ise “orta düzey uyum”, 0,61-0,80 aralığında ise “iyi düzeyde uyum” ve 0,81-1,00 aralığında ise “çok iyi düzeyde uyum” şeklinde yorumlanmaktadır (Kılıç, 2015). Bu çalışmada uyum oranı 0,82 bulunmuştur. Bu değer araştırmacılar arasındaki uyumun çok iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Verileri bilgisayar ortamına aktarma aşamasında ise; bütün veriler bilgisayara Word şeklinde aktarılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalaması 21,10±2,30 olup %66,0’sı kadındır. Öğrencilerin %72,7’si hemşireliği isteyerek seçtiği, %63,6’sı bölümü severek okuduğu ve %9’u hemşirelik ile ilgili bir derneğe üye olduğunu belirtmiştir.

11 öğrenci ile yürütülen çalışmanın bu bölümünde öğrencilerin mesleki örgütlere ilişkin düşünce ve deneyimleri; “hemşirelik bilimi, profesyonellik ve metafor” temaları çerçevesinde verilmiş, katılımcıların alt temalara ilişkin konuşmalarından örnekler sunulmuştur.

Tema1. Hemşirelik bilimi

Katılımcılar hemşirelik bilimi temasına ilişkin görüşlerini “örgütlenme” ve “mesleki değerler” alt temaları olarak belirlenmiştir. Bireysel görüşmelerde katılımcıların tamamına yakını hemşirelik bilimini: “Örgütlenme” olarak tanımlamışlardır. Bazı öğrencilerin görüşleri: “*Mesleğin vizyonunu, misyonunu, değerini yüceltmek, mesleği geliştirmek, yeni hak ve kazanımlar sağlamak, var olan hakları geliştirmek ve korumaktır.*” (K2). “... mesleki doyumu artırmak, mesleğin standartlarını yükseltmek, profesyonelliği artırmak, en az yanlış yapıp doğruları artırmak, olumlu geri bildirimleri artırmak, mesleği hak ettiği yere getirip saygınlığını artırmaktır...” (K5). “*Ses getirmek için mesleki örgütlenme gereklidir.*” (K3). “*Meslek üyelerinin gelişip olası mevcut problemleri aşabilmeleri, daha yararlı, bilinçli, araştırmacı, eğitimci üyeler olmasını sağlar.*” (K9). “... meslek grubunun ilerlemesi, yeni gelişmelerin personelle paylaşılması, var olan problemlerin çözülmesi amaçlanmıştır.” (K3). “... mesleğin vizyon-misyonuna göre daha ileri götürmek, ortak çalışmalarda bulunmak, meslekle ilgili farkındalık yaratmak ve birlik beraberlik sağlamak... hemşireliği tanıtmak...” (K10).

Katılımcılar, mesleki örgütlenmeyi genel olarak hemşireliği profesyonelleştirmek, mesleki birlik, hemşirelik mesleğinin saygınlığını arttırmak, bakımın kalitesini arttırmak, hemşirelik mesleğine dikkat çekmek, hemşirenin araştırmacı ve eğitici rolünü güçlendirmek, hemşirelik mesleğini geliştirmek, mesleki sorunları çözümlenmek, hemşireliği tanıtmak olarak ifade etmişlerdir.

Bireysel görüşmelerde katılımcıların tamamına yakını hemşirelik bilimini: “mesleki değerler” olarak tanımlamışlardır. Öğrencilerin bu konudaki görüşü şöyledir: “*Hemşirelik mesleğine mensup çalışanların birlikte bir amaç için gruplaşması, fikir birliği yapması, birlikte işler başarmasıdır.*” (K9). “*Hemşirelik mesleğinin gelişiminin sağlamak, güç birliğine ulaşmak, ortak karar almak amacıyla bir araya gelme, farklı fikirleri harmanlayarak ortak bir sonuca ulaşma ...*” (K7). “*Mesleğimiz adına birlik, beraberlik içinde bir amaç uğruna beraber hareket etmek ...*” (K10). “*Her hangi bir konuda hakkını savunmak için bütün hemşirelerin birlikte çalışması ...*” (K3). “*Meslekte tutma, mesleği koruma ve bu konuya yönelik fikirler ortaya sunarak güç birliğini sağlamaktır.*” (K7). “... Aynı iş yerini paylaşan kişilerin birbirlerine olan tutumları ve ne derece birlik olduklarıyla ilgilidir.” (K6). “*Yeniliklerden ve*

gelişmelerden tüm hemşireleri haberdar etmeyi amaçlar.” (K1). “Mesleki örgütlenmede de bir sorun ile karşılaşınca hep beraber çözmek gerekir, hep beraber çözülmezse meslekte çatırdamalar olur.” (K4).

Katılımcıların bireysel görüşmelerinden hemşirelik mesleğinde örgütlenmeyi mesleki değerler olarak; dayanışma, fikir birliği, ekip ruhu, takım çalışması, güç birliği, bağlılık, mücadele etmek, desteklemek, mesleki iletişimlerini geliştirme, birlikte hareket etme ve mesleki birliğin olması şeklinde yorumlayabiliriz.

Tema 2. Profesyonellik

Katılımcılar profesyonellik temasına ilişkin görüşlerini “hemşireliği geliştirme” alt teması altında belirtmişlerdir. Bireysel görüşmelerde katılımcıların yarısından çoğu profesyonelliği: “hemşireliği geliştirme” olarak belirtmişlerdir. Bazı öğrencilerin görüşleri: “Mesleğe otonomi kazandırma, meslek saygınlığını artırma, çalışma kalitesini, çalışan konforunu artırma ve hizmet kalitesini artırma.” (K8). “İş doyumunu, işine saygısını, yaratıcılığını, öz saygısını, çalışma ve yaşam amacını geliştirir.” (K5). “ Farklı insanlarla yaptığı paylaşımlarla ufkunu genişletir.” (K7). “Meslek üyelerinin gelişip olası mevcut problemleri aşabilmeleri, daha yararlı, bilinçli, araştırmacı, eğitimci üyeler olmasını sağlar.” (K9). “Sorumluluk duygusunu artırır.” (K11). “... Mesleği her açıdan ileri götürme ve saygınlığını aynı zamanda çalışanın iş doyumunu, öz saygısını artırma.” (K8). “Hemşirelikte sahip olduğumuz haklara sahip çıkar ve onları savunur.” (K1). “Meslek üyeleri kendilerini daha güvende hisseder. Birliğin olması için yapılan her işin daha doğru yapılabilmesini sağlar.” (K6).

Katılımcıların bireysel görüşmelerinden hemşirelik mesleğinde örgütlenmeyi profesyonellik olarak; otonomi, öz saygıyı geliştirmek, bakış açısını genişletmek, sorun çözebilme becerilerini geliştirme, sorumluluk bilincini oluşturmak, benlik saygısını yükseltmek, hemşirelerin haklarını korumak, hemşireyi geliştiren ve mesleki doyumunu artıran şeklinde yorumlayabiliriz.

Tema 3. Mesleki örgütlenme ile ilgili üretilen metaforlar

Katılımcılara mesleki örgütlenmeyi bir şeye benzetmeleri istendiğinde “mıknatıs” (K1), “bir elin parmakları” (K2), “savaş” (K3), “aile” (K4), “yaralı bir kişi” (K5), “deniz” (K6), “mıknatıs” (K7), “aile” (K8), “birbirine geçirilmiş halka (K9)”, “çiçek buketi” (K10) ve “nar” (K11) şeklinde metaforlar üretilmiştir. “Mesela dağılmış toplu iğneleri bir araya toplayan bir mıknatıs. Güçlü ve kırılmaz... (K1)”, “Bir elin parmaklarına benzetebilirim. Eldeki parmağın eksikliği tutma, kavrama, sahip olma gibi yetenekleri etkiler. Biri eksikse işlerde aksatma

olabilir. (K2)”, “Ben savaşa benzetiyorum. Bir şeyi elde etmek için savaşılan bir durum gibi olduğu için. (K3)”, “Bir aileye benzetirdim. Ailede bir sorunu çözmek için toplanılır, sorun konuşulup çözülmezse büyür ve aile dağılır. Mesleki örgütlenmede de bir sorun ile karşılaşıncı hep beraber çözmek gerekir, hep beraber çözülmezse meslekte çatırdamalar olur. (K4)”, “Kurtarılmayı bekleyen yaralı bir kişi. Herkes üstüne düşen görevi doğru bir şekilde, bir disiplin içinde yaparsa kişi kurtulur. (K5)”, “Ben denize benzetirim. Bu deniz çok büyüktür ama burada yaşayan canlıların hepsi onun içindedir. Belli bir düzende bir arada yaşarlar ve herkes kendi görevini en iyi şekilde yapar. (K6)”, “Mıknatıs olabilir. Uygun şart ve koşullar olduğunda, kendine benzeyen ve aynı amaca sahip olan şeyleri kendisine çeker, kendi alanına alır. (K7)”, “Mesleki örgütlenmeyi aileye benzetebiliriz. Aile içinin huzuru toplu ve kişisel konforun sağlanması ailenin ve bireylerin gelişiminin sağlanması aynı zamanda dış ilişkilerin düzenlenmesiyle verimli bir kurum oluşturmayı amaçlamak diyebiliriz. (K8)”, “Birbirine geçirilmiş halkaya benzetirim. Çünkü meslek üyeleri yanındaki ekip arkadaşlarını da etkileyerek bir grubu, halkayı oluşturur. (K9)”, “Bir çiçek buketi olabilir. Tek bir çiçeğin kokusu çok az etkilerken, buketlerce çiçeğin olduğu bir çiçekçi, giren herkesi çiçek kokusuyla etkileyebilir. (K10)”, “Nar’a benzetirim. İçeride bir sürü üyenin oluşturduğu dışarıdan bakanın bir bütün olarak görmesi için. (K11)”.

Katılımcıların mesleki örgütlenme ile ilgili ürettikleri metaforları genel olarak yorumlarsak; katılımcılar mesleki örgütün amaca ulaşmak için birleştirici, gerekli, ortak hareket etme, bağlılık ve mesleki birlik olma gibi olumlu metaforlar ürettikleri söylenebilir.

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencilerinin meslek örgütlerine ilişkin duygu ve düşüncelerinin incelendiği bu çalışmada toplam üç tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar; hemşirelik bilimi, profesyonellik ve üretilen metaforlar olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada öğrencilerin %72,7’si hemşireliği isteyerek seçtiği ve %63,6’sı bölümü severek okuduğu bulunmuştur. Çiçek ve arkadaşları “Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeyi ve üye olmalarını etkileyen bazı faktörler” başlıklı çalışmalarında öğrencilerin %46,1’inin hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiği ve %50,2’si ise hemşirelik bölümünü seçmiş olmaktan memnun olduğunu belirtmişlerdir (Çiçek vd., 2018).

Bu çalışmada öğrencilerin %91’inin hemşirelik derneklerine üye olmadığı bulunmuştur. Çiçek ve arkadaşları çalışmalarında öğrencilerin %64,7’sinin herhangi bir hemşirelik ile ilgili derneğe üye olmadıklarını belirtmişlerdir (Çiçek vd., 2018). Küçükoğlu ve arkadaşlarının çalışmalarında öğrencilerin çok büyük bir kısmının (%97,9) hemşirelikle ilgili bir derneğe üye

olmadığı (Küçüköğlü vd., 2014), Korkmaz ve Görgülü hemşirelerin mesleki örgütlere üye sayısının oldukça düşük olduğunu (Korkmaz ve Görgülü, 2010), Yiğit ve arkadaşları öğrencilerin ancak %4,9'unun bir derneğe üye olduğunu (Yiğit, Esenay, ve Derebent, 2007), Altuntaş ve Yetginler'in çalışmasında hemşirelerin mesleki örgütlere katılım oranının düşük olduğu saptanmıştır (Altuntaş ve Yetginler, 2020). Diğer bir araştırmada da hemşirelik öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun herhangi bir hemşirelik derneğine üye olmadığı saptanmıştır (Özdelikara vd., 2016). Yapılan çalışmalar, çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir. Ulusal ve uluslararası mesleki örgütlere ilişkin hemşirelik eğitimi müfredatı içerisinde birçok derste bilgiler verilmektedir (Ulusoy ve Görgülü, 2001). Çiçek ve arkadaşlarının çalışmasında öğrencilerin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgileri olduğu ancak üye olmak için ne yapacaklarını bilmedikleri ve bu sebeple üyelik oranlarının düşük olduğu belirtilmiştir (Çiçek vd., 2018). Öğrencilerin mesleki örgütlere yönelik üyeliklerinin artırılması için dört yıllık lisans eğitimi boyunca daha fazla bilgilendirmenin yapılması derneklere üyeliği arttırabilir. Ayrıca öğrencilere mesleki örgütlerin yararları daha çok vurgulanması da derneklere üyelik oranlarını arttırabilir.

Meslek ilkelerini belirlemek, meslektaşlarının hak ve sorumluluklarını belirlemek, meslektaşlarının haklarını savunmak, mesleki eğitime yön vermek ve meslek içi eğitimler düzenlemek, mesleki uygulamaları denetlemek, meslek üyeleri arasında dayanışma sağlamak, mesleğin icrasına yönelik sosyal alanlarda üyelerine belirli hizmetler sunmak, ilgili meslek grubunu dışarıya karşı temsil etmek ve mesleği tanıtmak, özlük haklarını korumak ve geliştirmek meslek örgütlerinin işlevleri olarak belirtilmektedir (Kiper ve Koştü, 2010; Ünsal vd., 2010). Bu çalışmada öğrenciler derneklerin mesleğe katkısını “örgütlenme”, “mesleki değerler” ve “profesyonellik” olarak ifade etmişlerdir. Küçüköğlü ve arkadaşlarının çalışmasında öğrenciler derneklerin mesleğe katkısını “profesyonelliği sağlamak”, “mesleksel haklar elde etmek” ve “mesleki rolleri tanımlamak” şeklinde belirtmişlerdir. Aynı çalışmada öğrenciler derneğin mesleğe katkılarını; öğrencilerin %66,1'i profesyonelliği sağlamak, %58,9'u mesleki hakları savunmak, %57,6'sı mesleki rolleri tanımlamak olarak sıralamıştır (Küçüköğlü vd., 2014). Gözüm ve arkadaşlarının çalışmasında öğrenciler çoğunlukla derneklerden mesleki hakların savunulmasını beklemektedir (Gözüm, Ünsal, Demirci, Birel, ve Çamuşoğlu, 2000). Ceylan ve Turan'ın çalışmasında ise öğrencilerin %24,6'sı derneğe üye olmanın mesleğe olan faydasını mesleki gelişimi sağlamak olduğunu belirtmiştir (Ceylan ve Turan, 2005). Mesleki örgütlenme, aynı düşünce ve inançları taşıyan belirli sayıda insanın mesleki çıkarlar doğrultusunda bir araya gelerek örgüt yapısı oluşturmasından yola çıkarak

meslek mensupları olarak yasal hak ve sorumluluklarımızı elde edebilmek için örgütlenme olması gerekmektedir.

Öğrencilerin mesleki örgütlenme ile ilgili ürettikleri metaforlar mesleki örgütün amaca ulaşmak için birleştirici, gerekli, ortak hareket etme, bağlılık ve mesleki birlik olma ile ilgilidir. Katılımcılardan ikisi “aile” metaforunu kullanmıştır. Aile bireylerin bir araya geldiği toplumun en küçük gruplarından biridir. Aile, birlik beraberlik içinde güçlü yönlerin birleştiği zayıf yönlerin desteklendiği, varlığını tek bir güç olarak topluma göstermektedir. Öğrenciler meslek örgütlerini bu yönüyle “aile”ye benzetmiş olabilir. Öğrencilerden biri meslek örgütünü “nar”a benzetmiştir. Meslek örgütü içinde birçok üyeyi barındıran dışarıdan bakıldığında tek bir güç olarak görünmektedir. Amaçlarına ulaşmak için tek ve güçlü bir oluşum olarak varlığını sürdürdüğü için meslek örgütünü “nar”a benzetmiş olabilir.

Araştırmanın sınırlılıkları

Çalışmanın dönem sonunda yapılması ve tek merkezli olması sebebiyle araştırmaya katılmaya gönüllü olacak öğrencilere ulaşmada sıkıntı yaşanmıştır. Bu sebeple örneklemin küçük olması araştırmanın sınırlılığdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçları öğrencilerin mesleki örgütlenmesinin istendik düzeyde olmadığı saptanmıştır. Ayrıca öğrenciler derneklerin mesleğe katkısını örgütlenme, mesleki değerler ve profesyonellik şeklinde belirtmişlerdir. Meslek örgütlerine yönelik üretilen metaforlar ise mıknaş, bir elin parmakları, savaş, aile, yaralı bir kişi, deniz, birbirine geçirilmiş halka, çiçek buketi ve nar olarak ifade etmişlerdir. Öğrencilerin meslek örgütlerine üye olmalarını arttırmak için; lisans eğitiminin ilk yılından başlayarak mesleki örgütlere yönelik daha kapsamlı bilgilerin verilmesi öğrencilerin üyeliklerini artırabilir.

KAYNAKLAR

- Altuntaş, S., Yetginler, Ş. (2020). Hemşirelerin mesleki derneklere bakış açıları. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 7(1), 40-51.
- Ceylan, S., Turan, T. (2005). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin mesleki örgütler ve dergiler hakkındaki bilgileri ve beklentileri, 3. Uluslararası 10. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildiri Kitapçığı (ss.48). İzmir.
- Çiçek, Ö., Fata, S., Şerbet, M., Deniz, E. (2018). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeyi ve üye olmalarını etkileyen bazı faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(4), 251-257.
- Gözüm, S., Ünsal, A., Demirci, P., Birel, Ş., Çamuşoğlu, S. (2000). Hemşirelerin mesleki örgütler ve dergilere ilişkin görüşleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2), 19-28.
- İçişleri Bakanlığı (İB). Dernek sorgulama. 14 Eylül 2020 tarihinde <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ddb-derneksorgulama?asama=2> adresinden erişildi.

- Karaöz, S. (2004). *Hemşirelerin politik gücü. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(1), 30-36.
- Kiper, S., Koştu, N. (2010). *Denizli sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin mesleki örgütlenme konusundaki görüşleri. Fırat Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(14), 1-14.
- Kılıç, Ş. (2015). *Kappa testi. Journal of Mood Disorders*, 5(3), 142-144.
- Korkmaz, F. (2011). *Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 18(2), 59-67.
- Korkmaz, F., Görgülü, S. (2010). *Hemşirelerin meslek ölçütleri bağlamında hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1-17.
- Küçükkoğlu, S., Çelebioğlu, A., Miroğlu, A., Çağlar, G., Bağcı, N. (2014). *Hemşirelik öğrencilerinin mesleki dernekler hakkındaki farkındalıklarının belirlenmesi. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 3(1), 9-14.
- Öztürk Dönmez, R., Özsoy, S. (2016). *Factors influencing development of professional values among nursing students. Pakistan Journal of Medical Science*, 32(4), 988-93.
- Özdelikara, A., Mumcu-Boğa, N., Ağaçdiken-Alkan, S. (2016). *Hemşirelik öğrencilerinde mesleki örgütlenme tutumlarının belirlenmesi. Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 2(3), 58-70.
- Ulusoy, M. F., Görgülü, R. S. (2001). *Hemşirelik esasları-temel kuram, kavram, ilke ve yöntemler (ss. 12-21)*. 5. Baskı, Ankara: 72 TDFO Ltd Şti.
- Ünsal, A., Yıldırım, T., Aymelek, N. (2010). *Öğrencilere verilen eğitimin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeylerine etkisi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 25-34.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık*.
- Yiğit, R., Esenay, F. I., Derebent, E. (2007). *Türkiye'de hemşirelik son sınıf öğrencilerinin profili. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 11(3), 1-12.